

30.1.2015

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΜΕΛΗ

Θέμα: Αναφορά 2099/2013, της Piona Vinkler, δανικής ιθαγένειας, σχετικά με τη χορήγηση μειωμένης σύνταξης στη Δανία

1. Περίληψη της αναφοράς

Η αναφέρουσα μετακόμισε στη Δανία το 1991 και εργάστηκε έως το 2005, όταν εξαναγκάστηκε να βγει στη σύνταξη λόγω αναπηρίας οφειλόμενης σε ρευματοειδή αρθρίτιδα. Η αναφέρουσα ήταν μόλις 35 ετών. Μόνο αφού έλαβε σύνταξη αντιλήφθηκε ότι, επειδή έζησε στην Πολωνία από το 15ο έως το 22ο έτος της ηλικίας της, δεν είχε δικαίωμα σε πλήρη αλλά σε μειωμένη σύνταξη. Γίνεται παραπομπή τόσο στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1408/1971 και στην τροποποιητική πράξη (κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 592/2008) όσο και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004.

2. Παραδεκτό

Χαρακτηρίστηκε παραδεκτή στις 8 Αυγούστου 2014. Η Επιτροπή κλήθηκε να παράσχει πληροφορίες (άρθρο 216 παράγραφος 6 του Κανονισμού).

3. Απάντηση της Επιτροπής, που ελήφθη στις 30 Ιανουαρίου 2015

Παρατηρήσεις της Επιτροπής

Οι αρμοδιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της κοινωνικής ασφάλισης είναι περιορισμένες. Όπως έχει επιβεβαιωθεί πολλάκις από το Δικαστήριο¹, οι Συνθήκες

¹ Βλέπε λόγου χάρι υπόθεση 41/84 *Pinna κατά Caisse d'allocations familiales de la Savoie*, Συλλογή 1986, σ. 16, σκέψη 20· Υπόθεση C-340/94 *de Jaeck κατά Staatssecretaris van Financiën*, Συλλογή 1997, σ. I-495, σκέψη 18· Υπόθεση C-221/95 *Institut National d'Assurances Sociales pour Travailleurs Indépendants κατά Hervein*,

προβλέπουν συντονισμό και όχι εναρμόνιση των νομοθεσιών των κρατών μελών. Ελλείπει εναρμόνισης, το δίκαιο της Ένωσης δεν περιορίζει την ευχέρεια των κρατών μελών να διοργανώνουν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισής τους. Επαφίεται στον εθνικό νομοθέτη κάθε κράτους μέλους να αποσαφηνίσει τους όρους χορήγησης παροχών κοινωνικής ασφάλισης, το ύψος αυτών και την περίοδο για την οποία χορηγούνται, υπό την προϋπόθεση ότι οι σχετικές διατάξεις συνάδουν με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της μη εισαγωγής διακρίσεων. Κατά συνέπεια, υπάρχουν ουσιαστικές και διαδικαστικές διαφορές μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών και άρα και μεταξύ των δικαιωμάτων των ατόμων που εργάζονται σε διαφορετικά κράτη μέλη, διαφορές επί των οποίων οι Συνθήκες δεν έχουν καμία επίδραση.

Στο πεδίο των συντάξεων και των επιδομάτων αναπηρίας, η νομοθεσία των περισσότερων κρατών μελών απαιτεί συνήθως τη συμπλήρωση ορισμένης ελάχιστης περιόδου ασφάλισης, απασχόλησης, αυτοαπασχόλησης ή παραμονής προτού θεμελιωθεί δικαίωμα σε παροχή. Για τον λόγο αυτό, μία βασική αρχή είναι ότι, σε περίπτωση που ένας πολίτης έχει εργαστεί σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη, οι περίοδοι απασχόλησής του αθροίζονται¹. Τούτο σημαίνει ότι, προκειμένου για τη θεμελίωση δικαιώματος σε παροχή, το κράτος μέλος οφείλει να συνυπολογίσει περιόδους ασφάλισης, απασχόλησης, αυτοαπασχόλησης ή παραμονής που έχουν ολοκληρωθεί σε άλλο κράτος μέλος στο βαθμό που τούτο είναι αναγκαίο (σε περίπτωση δηλαδή που το συνολικό άθροισμα των αντίστοιχων περιόδων που έχουν ολοκληρωθεί στην δική του επικράτεια υπολείπονται της απαιτούμενης για τη θεμελίωση δικαιώματος διάρκειας).

Εντούτοις, η αρχή του συνυπολογισμού των περιόδων δεν σημαίνει ότι οι περίοδοι που συμπληρώθηκαν σε ένα κράτος μέλος πρέπει να ληφθούν υπόψη σε άλλο κράτος μέλος προκειμένου να υπολογιστεί το ποσό της παροχής προς τον αιτούντα (δεν σημαίνει δηλαδή ότι πρέπει να επιβάλλεται σε κράτος μέλος η υποχρέωση καταβολής παροχής σε δικαιούχο ποσού που αντιστοιχεί σε περιόδους κατά τις οποίες ο δικαιούχος υπαγόταν σε νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης άλλου κράτους μέλους). Αυτό που υποτίθεται αντιθέτως είναι ότι ένα άτομο που υπάχθηκε σε νομοθεσίες κοινωνικής ασφάλισης περισσότερων του ενός κρατών μελών μπορεί να λάβει χωριστή παροχή από κάθε κράτος μέλος. Η εν λόγω παροχή υπολογίζεται βάσει της περιόδου κατά την οποία το άτομο υπαγόταν στη νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης της κάθε επικράτειας, κάτι που σημαίνει δηλαδή ότι κάθε κράτος μέλος καταλογίζει στον αιτούντα το ποσό που του αναλογεί βάσει της δικής του εθνικής νομοθεσίας.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή, τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα στο δανικό δίκαιο υπολογίζονται βάσει του αριθμού των ετών μόνιμης παραμονής στη Δανία του ατόμου από την ηλικία των 15 ετών μέχρι την ηλικία της συνταξιοδότησης ή της αναπηρίας (ανεξαρτήτως απασχόλησης ή φορολόγησης κατά την περίοδο αυτή). Η δανική νομοθεσία στον τομέα των παροχών αναπηρίας προβλέπει ότι άτομα που διετέλεσαν μόνιμοι κάτοικοι για διάρκεια ίση με τα τέσσερα πέμπτα τουλάχιστον της περιόδου από τη συμπλήρωση των δεκαπέντε ετών μέχρι την έναρξη της αναπηρίας

Συλλογή 1997, σ. I-635, σκέψη 16.

¹ Πρέπει να σημειωθεί ότι ισχύουν διαφορετικοί κανόνες για παροχές αναπηρίας βάσει της λεγόμενης «νομοθεσίας κατηγορίας Α», ήτοι νομοθεσίας σύμφωνα με την οποία το ύψος των παροχών αναπηρίας είναι ανεξάρτητο από τις περιόδους ασφάλισης ή διαμονής και αναφέρεται ρητά στο παράρτημα VI του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004, βλέπε άρθρο 44 παράγραφος 1 του κανονισμού. Το παράρτημα VI του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004 δεν περιέχει καμία αναφορά στη Δανία και άρα δεν έχει εφαρμογή εδώ.

δικαιούνται πλήρη σύνταξη αναπηρίας σύμφωνα με το δανικό δίκαιο. Πρόσωπα που διετέλεσαν μόνιμοι κάτοικοι Δανίας για μικρότερο χρονικό διάστημα λαμβάνουν ποσοστό του συνολικού ποσού. Αυτό το κλάσμα αντιστοιχεί στην πραγματική περίοδο διαμονής στη Δανία του ενδιαφερόμενου προσώπου στο διάστημα μεταξύ της ηλικίας των δεκαπέντε ετών και της έναρξης της αναπηρίας τους διαιρούμενο με τα τέσσερα πέμπτα του συνολικού διαστήματος μεταξύ της ηλικίας των δεκαπέντε ετών και της έναρξης της αναπηρίας τους. Τούτο σημαίνει, στην περίπτωση της αναφέρουσας, ότι αυτή λαμβάνει 32/40 της πλήρους σύνταξης, δεδομένου ότι ήταν κάτοικος Πολωνίας επί επτά έτη κατά τη διάρκεια της περιόδου μεταξύ των 15 και των 35 της χρόνων (35 είναι η ηλικία κατά την οποία ξεκίνησε να ισχύει το δικαίωμά της σε σύνταξη αναπηρίας). Αυτό συνάδει με τις βασικές αρχές του συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης στην ΕΕ στον τομέα των παροχών αναπηρίας όπως περιγράφεται ανωτέρω, συμπεριλαμβανομένης της αρχής του συνυπολογισμού ασφαλιστικών περιόδων ως βάση για τη θεμελίωση δικαιώματος.

Χωρίς περαιτέρω πληροφορίες, είναι δύσκολο να διατυπωθεί άποψη ως προς τους λόγους για τους οποίους αρνείται η Πολωνία να χορηγήσει στην αιτούσα την σύνταξη αναπηρίας που της αναλογεί. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή, η πολωνική νομοθεσία προβλέπει ότι σύνταξη αναπηρίας (*renta z tytułu niezdolności do pracy*) καταβάλλεται σε άτομο που κρίνεται εν μέρει ή καθ' ολοκληρία ανίκανο να ασκήσει οποιαδήποτε αμειβόμενη δραστηριότητα εξαιτίας της κατάστασης της υγείας του. Επιπλέον, οποιοσδήποτε αιτών πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι έχει συμπληρώσει την απαιτούμενη περίοδο ασφάλισης για τη θεμελίωση δικαιώματος, συνυπολογίζοντας περιόδους καταβολής και περιόδους μη καταβολής εισφορών (πέντε χρόνια σε περίπτωση ατόμου του οποίου η αναπηρία ξεκίνησε μετά τα 30), καθώς και το κατά πόσο η αδυναμία εργασίας προέκυψε κατά τη διάρκεια περιόδου ρητώς οριζόμενης από τον νόμο, όπως πχ. η περίοδος της ασφάλισης, η περίοδος της απασχόλησης, η περίοδος είσπραξης επιδομάτων κοινωνικής ασφάλισης (ασθένεια, περιθάλψη) ή, εν πάση περιπτώσει όχι μετά την παρέλευση 18 μηνών από την λήξη μίας εξ αυτών. Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα και βάσει της αρχής του συνυπολογισμού, το αρμόδιο κράτος μέλος οφείλει, προκειμένου για τη θεμελίωση δικαιώματος σε παροχή, να συνυπολογίσει περιόδους ασφάλισης, απασχόλησης, αυτοαπασχόλησης ή παραμονής που έχουν ολοκληρωθεί σε άλλο κράτος μέλος, στο βαθμό που κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο για τη θεμελίωση δικαιώματος. Η αρχή της εξομοίωσης των περιστατικών δημιουργεί επίσης την προσδοκία ότι το αρμόδιο κράτος, του οποίου η νομοθεσία επιφέρει νομικά αποτελέσματα με βάση στοιχεία ή περιστατικά, θα λάβει υπόψη του οποιαδήποτε παρόμοια στοιχεία ή περιστατικά έχουν συμβεί σε άλλο κράτος μέλος σαν να είχαν συμβεί εντός της δικής του επικράτειας. Τούτο σημαίνει ότι, καταρχήν, η αναφέρουσα ενδέχεται να δικαιούται πολωνική σύνταξη αναπηρίας, υπολογιζόμενη κατ' αναλογία βάσει της περιόδου που βρισκόταν στην Πολωνία. Φυσικά, είναι εξίσου πιθανό να μην μπορεί στη πράξη η αναφέρουσα να τεκμηριώσει καμία περίοδο ασφάλισης στην Πολωνία, με ή χωρίς εισφορές, και άρα να μην δικαιούται παροχή. Καλό θα ήταν να ζητήσει η αναφέρουσα περισσότερες πληροφορίες από τις πολωνικές αρχές σχετικά με τους λόγους για τους οποίους θεωρήθηκε ότι δεν δικαιούται σύνταξη αναπηρίας.

Η αναφέρουσα ενδέχεται επίσης να δικαιούται συμπληρωματικό επίδομα βάσει της παραγράφου 27α του δανικού νόμου περί ενεργής κοινωνικής πολιτικής (*lov om aktiv socialpolitik*) εάν η σύνταξή της είναι κατώτερη του ύψους της «εναρκτήριας ενίσχυσης» (*starthjaelp*) ή της «ενίσχυσης τοις μετρητοίς» (*kontanthjaelp*). Δικαίωμα συμπληρωματικού επιδόματος έχει όποιος ήταν κάτοικος Δανίας για επτά συνολικά από τα τελευταία οκτώ

χρόνια και εργάστηκε κανονικά στη Δανία για περίοδο συνολικά ίση με δύο χρόνια και έξι μήνες πλήρους απασχόλησης στην διάρκεια της τελευταίας οκταετίας. Από τις πληροφορίες που προσκόμισε δεν είναι δυνατόν να συναχθεί κατά πόσον η αναφέρουσα πληροί τις προϋποθέσεις για το εν λόγω συμπληρωματικό επίδομα.

Η αναφέρουσα διαμαρτύρεται επίσης διότι, όταν η αναπηρική της σύνταξη μετατραπεί τελικά σε σύνταξη γήρατος, θα βασίζεται και η τελευταία στον ίδιο συντελεστή που χρησιμοποιήθηκε από τις δανικές αρχές για τον υπολογισμό της σύνταξης αναπηρίας της. Τούτο είναι άδικο κατά την άποψή της διότι, μέχρι να φτάσει στην νόμιμη ηλικία συνταξιοδότησης, θα έχει ζήσει στη Δανία επί 45 χρόνια, μεγαλύτερο χρονικό διάστημα δηλαδή από τα 40 χρόνια που απαιτούνται για μια πλήρη σύνταξη. Η αναφέρουσα αναρωτιέται γιατί τα επιπλέον χρόνια της στην Δανία, κατά τη διάρκεια των οποίων θα εισπράττει σύνταξη αναπηρίας, δεν συνυπολογίζονται στον καθορισμό της σύνταξης γήρατος. Όπως έχει ήδη προαναφερθεί και δεδομένης της έλλειψης εναρμόνισης, η νομοθεσία της ΕΕ δεν περιορίζει την δυνατότητα των κρατών μελών να αποσαφηνίζουν τους όρους χορήγησης παροχών κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και το ύψος αυτών και την περίοδο για την οποία χορηγούνται, υπό την προϋπόθεση ότι συμμορφώνονται με τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της μη εισαγωγής διακρίσεων. Τούτων δοθέντων, η δανική νομοθεσία για την μετατροπή της αναπηρικής σύνταξης σε σύνταξη γήρατος συνάδει με το δίκαιο της ΕΕ.

Η αναφέρουσα δεν επεξηγεί για ποιους λόγους θεωρεί ότι οι ρυθμίσεις στη Δανία αντιβαίνουν στις διατάξεις της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν να δοθεί απάντηση στα ερωτήματα που την απασχολούν.

Συμπέρασμα

Δεδομένων των αρχών που διέπουν τον συντονισμό σε ζητήματα συντάξεων γήρατος και αναπηρικών συντάξεων σύμφωνα με το ευρωπαϊκό δίκαιο, ο ισχυρισμός της αναφέρουσας ότι πρέπει να της χορηγηθεί πλήρης σύνταξη αναπηρίας δεν μπορεί να θεωρηθεί βάσιμος. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν μπορεί να εντοπίσει, με βάση τις πληροφορίες που διαθέτει, οποιαδήποτε παραβίαση της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως.